

HELGEAVISA

Lykken som ledestjerne

Statens fremste mål bør være å fremme folks lykke.

**AKSEL
BRAANEN
STERRI**

akselbst@gmail.com

HELGEKOMMENTAREN

Spør du politikere hva de vil oppnå, vil de kanskje svare høy økonomisk vekst, arbeid til alle, helsehjelp til de som trenger det, trygghet, en verdig alderdom, god infrastruktur og å sikre folk friheten til å leve det livet de ønsker.

Dette er alle viktige politiske mål, og til tider er politikken rimelig godt innrettet for å nå målene vi setter oss. Det vi er dårligere til er å vurdere hvordan vi bør prioritere mellom de ulike målene, som hvor mye penger vi bør bruke på eldreomsorg vs utdanning, og til å håndtere konflikt mellom disse. Her har vi lite annet enn politikernes skjønn å lene oss på. Det gjør at vi sløser med fellesskapets midler og går glipp av en stor mulighet til å gjøre livene våre bedre.

JEG VIL DERFOR foreslå at vi går mer systematisk til verks og gjør befolkningens lykke til standarden politikere og byråkrater bruker når de utformer politikk. Selv om vi alle har ulike livsprosjekter og har ulike syn på hva det gode liv er og hvordan vi best oppnår det, kan alle enes om er at vi ønsker å ha det bra. Vi ønsker å

være tilfredse med livet. Vi ønsker å være lykkelige.

Å gjøre lykken til statens fremste oppgave er ingen ny idé. Jeremy Bentham argumenterte for at staten burde innrette lovene med sikte om å fremme mest mulig lykke og redusere mest mulig lidelse på slutten av 1700-tallet.

LENGE MANGLET VI kunnskapen til å gjøre alvor av Benthams teori. De siste tiårene har imidlertid en rekke forskere gjort store fremskritt. Resultatene er godt presentert i boka *The Origins of Happiness: The Science of Well-Being over the Life Course*, utgitt på Princeton University Press i år. Ved hjelp av solide forskningsmetoder og spørreskjemaer hvor folk kan rapportere hvor lykkelige de er og hvor tilfredse de er med livet sitt, vet vi nå mye om hva som gjør at vi har det bra. Det er fortsatt mye som gjenstår, men det er noen ting vi kan si med stor grad av sikkerhet.

DET FØRSTE ER at penger kan kjøpe oss lykke, men mye mindre enn de fleste av oss tror. Og jo rikere vi blir jo mer penger trenger vi for å omdanne penger til lykke. Hvis målet er lykke bør vi derfor drive mer omfordeling, siden de som har mindre vil få mer lykke ut av mindre penger.

Det andre er at arbeidsledighet er noe av det verste vi kan oppleve. At arbeid er så mye viktigere enn inntekt gjør at arbeid til alle er en bedre prioritering enn mest mulig økonomisk vekst.

Det tredje er at psykiske helseproblemer er

mye verre for lykken enn fysiske helseproblemer, og i sum det fremste opphavet til lidelse. Likevel bruker vi få midler på å forebygge og kurere psykisk sykdom. En stor folkehelse-satsing for å forebygge psykisk uhelse er en lavhengende frukt.

Det fjerde er at land med en kultur for tillit, sjenerøsitet og likhet, lite korrupsjon og høy kvalitet på de offentlige tjenestene, også har lykkelige borgere. Vi nyter altså alle godt av å leve i et velfungerende samfunn.

MED LYKKEN SOM ledestjerne kan vi gå lenger enn å skissere opp noen grove veivalg. Om vi systematisk evaluerer politiske tiltak etter hvor lykkebringende de er, kan hvert enkelt tiltak rangeres etter hvor mye lykke vi får ut av hver krone. Slik kan vi erstatte skjønsmessige vurderinger med en systematisk fremming av gode liv, basert på vitenskap.

MANGE VIL KANSKJE mene at staten bør unngå slikt formynderi. Det er imidlertid få grunner til bekymring. For det første vil en politikk for lykken måtte respektere folks frihet.

Frie mennesker er også lykkebringere. Og som Cass Sunstein påpekte i sin Holbergpris-forelesning, er vår velferd viktigere enn at vi er fri til å foreta valg som ikke er bra og som vi angret på. Tvungen pensjonssparing og avgifter på røyk og alkohol er alle inngrep i vår frihet som trolig gjør oss lykkeligere, og som derfor er rettferdiggjort.

Alle kan være enige om at det er bra at borgerne lever lykkelige liv. Det er derfor på tide å gjøre Benthams idé til virkelighet.

**«VI SLØSER MED
FELLESSKAPETS
MIDLER OG GÅR
GLIPP AV EN STOR
MULIGHET TIL Å
GJØRE LIVENE
VÅRE BEDRE.»**

KJETIL ROLNESS
Sosiolog, forfatter og foredragsholder

AKSEL BRAANEN STERRI
Statsviter og stipendiat i filosofi, UiO

AAGE BORCHGREVINK
Forfatter og kritiker

IDA JACKSON
Forfatter og skribent

KNUT NÆRUM
Forfatter og sånn

MARTE MICHELET
Forfatter og skribent

CATHRINE SANDNES
Sjefredaktør for sakprosa på Gyldendal

FLU HARTBERG
Illustratør